

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1345/2024
31.01.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александар Сарих, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 488/23 од 21.09.2023. године, у седници одржаној 31.01.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 488/23 од 21.09.2023. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 488/23 од 21.09.2023. године и пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 72/22 од 03.04.2023. године у ставу првом и трећем изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду Прр1 72/22 од 03.04.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужилци на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, плати износ од 345.291,13 динара са законском затезном каматом од 17.03.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу за законску затезну камату на досуђени износ за период од 09.07.2021. до 16.03.2022. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова парничног поступка плати износ од 25.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 488/23 од 21.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 72/22 од 03.04.2023. године у ставу првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позиваом на одредбу члана 404. ЗПП.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови из члана 404. Закона о парничном поступку за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе

по питању одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања која су без кривице тужилаца остала неизвршена и у поступку стечаја вођени над стечајним дужником са већинским друштвеним и државним капиталом. Стога је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23) и нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности као ни друге битне повреде из члана 407. став 1. ЗПП због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1536/21 од 04.06.2021. године усвојен је приговор предлагача и утврђено да је повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води код Привредног суда у Београду Ст 311/15. Даље је утврђено да је Предузеће за производњу и предају пољопривредних производа „Драган Марковић“ а.д. Обреновац, у претежном државном власништву над којим је отворен стечај. Тужили је признато потраживање у износу од 345.291,13 динара за земљиште које је конфисковано њеном правном претходнику а које је потраживање утврђено правноснажном и извршном судском одлуком односно решењем Другог основног суда у Београду, јединица у Обреновцу Р1 371/10 од 22.02.2011. године. Како наведено потраживање још увек није намирено у стечајном поступку тужила је тражила да се донесе пресуда и обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете исплати потраживани износ са законском затезном каматом 09.07.2021. године.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле налазећи да је тужена одговорна сходно одредби члана 172. Закона о облигационим односима. Одговорност тужене је објективне природе с обзиром да тражени износ потраживања који је признат није исплаћен у стечајном поступку. Тужили је повређено право на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије а имовину чине потраживања утврђена правноснажном извршном судском одлуком.

Другостепени суд је прихватио у целисти аргументацију првостепеног суда. Закључио је да је првостепени суд правилно оценио када је закључио да је основ одговорности тужене објективне природе јер она врши контролу над спровођењем судских поступака. Тужена одговара по принципу објективне одговорности те она постоји уколико је утврђена повреда права на суђење у разумном року (што овде јесте учињено). Налази да иако је стечајни поступак уновчавањем имовине стечајног дужника окончан, није од посебног значаја за решење ове правне ствари.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су због погрешне примене материјалног права непотпуно утврдили чињенично стање.

Наиме, одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазвану повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних извршних

судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Тужила потражује материјалну штету за земљиште које је конфисковано њеном правном претходнику (комерцијално потраживање). У погледу стечајних дужника који не спадају у напред наведену категорију већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, нужно је утврђивању узрочно последичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом о извршењу.

Нижестепени судови нису утврђивали узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року ненаплаћеног потраживања те нису утврђивали да ли је искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Није утврђивано да ли је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је, поштујући редослед исплате, могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане и признате решењем након извршене експропријације. Од правилног утврђења тих чињеница, зависи утврђење да ли постоји узрочно-последична веза између радње тужене и штете коју тужила трпи и правилност одлуке о тужбеном захтеву тужиле.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе Врховног суда и у зависности од правилног утврђења тих чињеница оцениће да ли постоји узрочно-последична веза између радње тужене и штете коју тужила трпи. По потреби извешће и друге доказе и након правилно утврђеног чињеничног стања донеће закониту одлуку.

Сходно напред изнетом, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић